

NÉMETH LÁSZLÓ: GALILEI

Ősbemutató: 1956 október 20. KATONA JÓZSEF SZINHÁZ,
Budapest.

Rendező: Gellért Endre. Dizlettervező: Varga Mátyás.

Szereplők: 26 férfi, 2 nő.

Németh László Kossuth-díjas író történelmi drámája az igazság félelmetes hatalmáról szól, amely még a beteg, öreg, félős tudóst is rákényszeríti kimondására. Konceptiójában és tendenciájában lényegesen eltér Brecht Galilei élete c. hasonló tárgyú művétől.

Galileit már régebben eltiltották attól, hogy a Föld forgásának tanait hirdesse, de a hetven felé járó öreg nem nyugszik és könyvet ír a kopernikuszi tanok "cáfolására", amelyben azonban jobbra a mellette szóló érveket sorolja fel. Rómában várja annak az eljárásnak a megindulását, amelyet könyve miatt az inkvizíció rendelt el ellene.

Az inkvizíció tárgyalótermében a legkülönbözőbb érvekkel igyekeznek rábírní Galileit annak bevallására, hogy "Párbeszédék" című könyvét céltudatosan a kopernikuszi tanok mellett írta. Mikor ezt tagadja, elvezetik és megkínóztatják. A kínzás hatása alatt Galilei beismerő vallomást tesz. Ezzel azonban a Szent Törvényszék nem elégszik meg; azt kívánja, hogy eskü alatt tagadja meg a Föld mozgásának tanát. A máglyával való fenyegetés hatása alatt Galilei megtörik, nem vállalja a hősi szerepet, s hajlandó megesküdni rá, hogy a Föld mozdulatlan.

A per lefolyása után Galilei hazautazásának engedélyezését várja. Meglátogatja őt Torricelli, a fiatal fizikus. Galilei mentgeti magát előtte, mintha megalkuvása nem önnön életének megmentése, hanem a tudomány, a fejében még megszületésre váró gondolatok átmentése érdekében történt volna. Torricelli udvariasan, de

határozottan elmarasztalja mesterének morális magatartását és rá-
döbbsenti, hogy a tudomány nincs egy fejhez kötve, bármilyen kitü-
nő is az. Galilei erkölcsileg megsemmisül, s belátja, hogy az erköl-
csi törvény nem ismer tudóst és tudatlant, vagyonost és szegényt.
Ahogy Galilei mondja: "A Sinai-hegy neki sem adott külön tizpa-
rancsolatot."